

XX. Magyar Pókász Találkozó

**Siófok
2021. október 15-17.**

XX. Magyar Pókász Találkozó

**Szervező:
Kovács Gábor**

2021.

A Magyar Pókász Találkozók helyszínei

- I. Répáshuta, 1999. Rendező: Dudás György
- II. Eger, 2000. Rendező: Dudás György
- III. Budapest, Julianna-major, 2001. Rendező: Samu Ferenc
- IV. Szőce, Csicsóka-tanya, 2003. Rendező: Szinetár Csaba
- V. Uzonkafürdő, Erdély, 2004. Rendező: Urák István
- VI. Mórahalom, 2005. Rendező: Gallé Róbert és Kovács Gábor
- VII. Kéked, 2006. Rendező: Dudás György és Papp Gábor Viktor
- VIII. Dunasziget, Sérfenyősziget, 2007. Rendező: Szinetár Csaba és Kovács Péter
- IX. Kisoroszi, 2008. Rendező: Szita Éva és Samu Ferenc
- X. Oroszlány–Gánt, 2009. Rendező: Eichardt János és Szinetár Csaba
- XI. Tokaj, 2010. Rendező: Dudás György és Szalkovszki Ottó
- XII. Pakod, 2011. Rendező: Kovács Péter és Zalai Béla
- XIII. Mórahalom, Csipak, 2012. Rendező: Gallé Róbert és Kovács Gábor
- XIV. Kőszeg, Stájer Házak, 2013. Rendező: Szűts Tamás, Szinetár Csaba és Török Tamás
- XV. Miskolc, Lilafüred, 2014. Rendező: Honti Szabolcs, Dudás György és Papp Viktor Gábor
- XVI. Topolya, 2015. Rendező: Vukájlovcics Pecze Natália
- XVII. Agárd, 2016. Rendező: Samu Ferenc és Szita Éva
- XVIII. Fertőújlak, 2017. Rendező: Szinetár Csaba és Takács Gábor
- XIX. Balatongyörök – Keszthely. 2019. Rendező: Szinetár Csaba és Keresztes Balázs

Tervezett program

2021. október 15.

15⁰⁰-tól: regisztráció

16⁰⁰-tól: a találkozó megnyitása (Kovács Gábor és Várhelyi Gábor) kötetlen beszélgetés

2021. október 16.

8³⁰-8⁵⁰: *Szinetár Csaba*: Répáshutától Siófokig, 1999-2021.

8⁵⁰-9¹⁰: *Samu Ferenc, Kiss Balázs, Rádai Zoltán*: A pusztai farkaspók életmenete – újabb, de nem befejező évad.

9¹⁰-9³⁰: *Szinetár Csaba, Gallé-Szpisják Nikolett*: A hazai barlangok faunisztikai feltárásának aktuális eredményei.

9³⁰-9⁵⁰: *Szűts Tamás, Szabó Krisztián*: Quo vadis Eresus? A genusz molekuláris taxonómiája.

9⁵⁰-10¹⁰: *Mezőfi László, Szűts Tamás*: Nem minden zebra, ami csíkos – Avagy a *Salticus unicolor* (Simon, 1868) és *S. zebraneus* (C.L. Koch, 1837) fajpár taxonómiája és adatok a földrajzi elterjedésükhöz.

10¹⁰-10³⁰: *Gallé-Szpisják Nikolett, Gallé Róbert*: A Dél-Alföld természetes és természetközeli élőhelyeinek pókfaunája.

10³⁰-10⁵⁰: *Kovács Gábor, Szinetár Csaba*: Adatok a kis álkaszaspók [*Pholcus opilionoides* (Schrank, 1781)] biológiájához (Araneae: Pholcidae).

10⁵⁰-11¹⁰: *Szabó Géza*: Őrizni vagy nem őrizni? Ha őrzi, akkor mi vagy ki ellen? A nőstény *Meta menardi* (barlangi keresztespók) kapcsolata a petecsomójával.

11¹⁰-11²⁰: Kávészünet

11²⁰-11⁴⁰: *Urák István, Zsigmond Andrea-Rebeka, Könczey Boróka*: Tanösvény hatása a pókközösségek szerkezetére tőzeglámban.

11⁴⁰-12⁰⁰: *Gál János, Kovács Gábor*: Újabb adatok a *Thyene imperialis* (Rossi, 1846) biológiájához Marokkóban.

12³⁰-13³⁰: Ebéd

13³⁰-14⁰⁰: A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Siófok-Töreki tanösvény bemutatója. Előadó: Rozner György szakmai vezető (osztályvezető).

14⁰⁰-tól: Konferencia kirándulás I. Túravezető: Rozner György szakmai vezető.

18⁰⁰-tól: Vacsora

18³⁰-tól: *Kovács Gábor*: A tarka lemezeshálós pók (*Oecobius maculatus* Simon, 1870) Magyarországon.

2021. október 17.

9⁰⁰-12³⁰: Konferencia kirándulás II.: Balatonendrédi dombok és/vagy Ságvár – Bögöcsei legelő

Tartalomjegyzék

Szinetár Csaba: Répáshutától Siófokig, 1999-2021.

Samu Ferenc, Kiss Balázs, Rádai Zoltán: A pusztai farkaspók életmenete – újabb, de nem befejező évad.

Szinetár Csaba, Gallé-Szpisják Nikolett: A hazai barlangok faunisztikai feltárásának aktuális eredményei.

Szűts Tamás, Szabó Krisztián: Quo vadis Eresus? A genusz molekuláris taxonómiája.

Mezőfi László, Szűts Tamás: Nem minden zebra, ami csíkos – Avagy a *Salticus unicolor* (Simon, 1868) és *S. zebraeus* (C.L. Koch, 1837) fajpár taxonómiája és adatok a földrajzi elterjedésükhöz.

Gallé-Szpisják Nikolett, Gallé Róbert: A Dél-Alföld természetes és természetközeli élőhelyeinek pókfaunája.

Kovács Gábor, Szinetár Csaba: Adatok a kis álkaszáspók [*Pholcus opilionoides* (Schrank, 1781)] biológiájához (Araneae: Pholcidae).

Szabó Géza: Őrizni vagy nem őrizni? Ha őrzi, akkor mi vagy ki ellen? A nőstény *Meta menardi* (barlangi keresztespók) kapcsolata a petecsomójával.

Urák István, Zsigmond Andrea-Rebeka, Könczey Boróka: Tanösvény hatása a pókközösségek szerkezetére tőzezlápban.

Gál János, Kovács Gábor: Újabb adatok a *Thyene imperialis* (Rossi, 1846) biológiájához Marokkóban.

Köszöntő

A hazai arachnológiai kutatások évről évre, 1999-től egy szakmai találkozón kerülnek előadásra, bemutatásra. Sajnos 2020-ban nem volt mód megszervezni a mindenki által ismert járványhelyzet miatt a szakmai rendezvényünket. A kutatásaink ennek ellenére folytak, kollegáink szakmai megfigyelései, anyagai gyűltek.

Az idei évben szerencsés helyzet adódott, aminek nyomán a mostani konferenciánkat meg tudtuk rendezni és lehetőség adódik az arachnológus kollegáinknak ezen a jubileumi, XX. szakmai összejövetelen bemutatni a közel két év alatt összegyűlt eredményeiket.

A jelen konferencia kötetben adjuk közre az előadásaink rövid összefoglalóit, melyet az Állatorvostudományi Egyetem, Egzotikusállat és Vadegészségügyi Tanszéke támogatásával tudunk elkészíteni.

Kovács Gábor

Répáshutától Siófokig. 1999-2021.

Szinetár Csaba

ELTE SEK, Biológia Tanszék, Szombathely, E-mail: szcsaba.bdtf@gmail.com

1999 májusában indult útjára a hazai pókászok éves találkozója és szakmai seregszemléje. 2021 októberében kerül sor a huszadik találkozónkra, mely kiváló alkalomat kínál egy rövid visszatekintésre. 20 település, hat nemzeti park, 3 ország szolgált a hagyományosan három napos találkozóink helyszínéül. (Két alkalommal a Kárpát-medence határainkon túli magyarlakta területén valósult meg a Magyar Pókásztalálkozó). A 18 szervező, illetve társszervező száma is jól jelzi, hogy ez is éppúgy közös munka volt, mint a fenti időszakon belül két ízben hazánkban megrendezett európai arachnológiai kongresszusok (20. ECA 2002, Szombathely, 31. ECA 2018, Vác). A családi, baráti találkozóink eredményeként közel 200 szakmai előadás, élménybeszámoló számos izgalmas szárazföldi, vízi és barlangi túra valósult meg. Az előadás elsősorban képekben villant fel néhány emlékezetes pillanatot az elmúlt 22 év eseményeiből. A szakmai előadások összefoglalói még ebben az évben mindenki számára hozzáférhetőek lesznek és a “pókok világhálóján” és polcainkon kívül mostantól az Országos Széchényi Könyvtár is őrzi őket nyomtatott és digitális formában is. Ezúton is köszönet **Mindeknek**, aki bármi módon hozzájárult, ahhoz, hogy erre a visszaemlékezésre sor kerülhet.

A pusztai farkaspók életmenete – újabb, de nem befejező évad

Samu Ferenc¹, Kiss Balázs¹, Rádai Zoltán²

¹Agrártudományi Kutatóközpont, Növényvédelmi Intézet, Budapest

E-mail: feri.samu@gmail.com

²Lendület Vegetáció- és Magbank Dinamikai Kutatócsoport, Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót

Különösen a rövid generációs idejű fajoknál fontos, hogy életmenet tulajdonságaik összhangban legyenek környezetük szezonális abiotikus változásaival, bele érteve az időjárás variabilitását és egyéb zavarási mintázatokat. Az életmenet adaptációk egyik ritka fajtáját, a „kohorsz hasadást” egy agrárkörnyezetben gyakori pókfajnál, a pusztai farkaspóknál (*Pardosa agrestis*) mutattuk ki. Esettanulmányok sorozatának főbb eredményein keresztül, részben stabilabb környezetben élő rokonfajjal összehasonlításban, mutatjuk be ezen életmenet alkalmazkodás jó néhány aspektusát.

A hazai barlangok faunisztikai feltárásának aktuális eredményei

Szinetár Csaba¹ és Gallé-Szpisják Nikolett²

¹ELTE SEK BDPK, Biológia Tanszék, Szombathely, E-mail: szcsaba.bdtf@gmail.com

²Ökológiai Kutatóközpont, Lendület Táj és Természetvédelmi Ökológiai Kutatócsoport, Vácrátót, E-mail: szpisjak.nikolett@ecolres.hu

A 20. század első felében számos hazai barlang esetében történtek pókfaunisztikai vizsgálatok. Ezek eredményeit elsősorban Loksa Imre publikációiból ismerhetjük. Mindmáig többnyire csak ezek az adatok állnak rendelkezésünkre a barlangjaink pókfaunásáról. Több mint 50 év elteltével indultak újra azok a több állatcsoportra irányuló szisztematikus gyűjtések, melyek lehetőséget teremtettek az ismereteink bővítésére és a jelenlegi állapotok értékelésére. A gyűjtéseket a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárának munkatársai és néhány barlangkutató zoológus végezte. A mintegy 26 barlangból származó mintavételek 2009-2018 közötti időszakból származnak. Az előadás áttekintést ad a feldolgozott minták faunisztikai eredményeiről, köztük néhány faunánkra nézve új, továbbá európai viszonylatban is figyelmet érdemlő eredményről. A friss eredmények lehetőséget kínálnak ahhoz, hogy megkezdjük a felzárkózást a közép-, és dél-európában zajló intenzív barlangi arachnológiai kutatásokhoz.

Quo vadis Eresus? A genusz molekuláris taxonómiája

Szűts Tamás*, Szabó Krisztián

*ÁTE Biológiai Intézet, Ökológiai Tanszék, Konzervációgenetikai Kutatócsoport, Budapest

E-mail: tszuts@gmail.com

A bikapókók taxonómiája hírhedten bonyolult problémáktól szenved. A különböző csoportok neveinek kibogozásánál talán csak ezen csoportok megállapítása tűnik nehezebbnek. Mintegy kilencven szekvencia analízisét végeztük el, ahol a szekvenciák mintegy felét morfológiailag is meg tudtuk vizsgálni. Az alapvető vizsgálatok nagyobb része már ismert eredményeket erősített meg: Egy olasz nagytermetű fajcsoport, az *E. moravicus* csoport uniformitását, a nyugati *E. kollari* csoport meglétét, valamint a keleti *E. kollari* széles földrajzi elterjedését sikerült kimutatnunk. Az *E. sandaliatus* és *E. hermani* bár morfológiailag egyszerűen elkülöníthető fura keveredést mutat nemcsak egymással, de más földrajzi elterjedésű, nyilvánvalóan külön fajú, fekete-fehér egyedek szekvenciáival is. Exploratív (vagyis több különböző módszerű) analízis eredményei egyetlen nagyon markáns eredményt mutatnak: a keleti és nyugaticsoportba tartozó *E. kollari* egyedek akkor sem lesznek egy fajba tartozóak, ha olyan szélesre vennénk a fajhatárokat, hogy az összes magyar bikapókot egy fajba tesszük. A mitokondriális markerek ezért többszörös introgressziót feltételeznek. A nukleáris marker viszont teljesen már képet mutat: a *E. moravicus* esetében például jól elkülönült két csoport figyelhető meg.

Nem minden zebra, ami csíkos – Avagy a *Salticus unicolor* (Simon, 1868) és *S. zebraneus* (C.L. Koch, 1837) fajpár taxonómiája és adatok a földrajzi elterjedésükhöz

Mezőfi László^{1*} és Szűts Tamás²

¹MATE Növényvédelmi Intézet, Rovartani Tanszék, Budapest

²ÁTE Biológiai Intézet, Ökológiai Tanszék, Budapest, *E-mail: mezofilaszlo@gmail.com

A *Salticus zebraneus* (C.L. Koch, 1837) fajt hazánk, és talán egész Közép-Európa egyik leggyakoribb ugrópókjaként tartották számon. Bár a korábban *S. quagga* néven ismert *S. unicolor* (Simon, 1868) fajtól nehezebb elkülöníteni, ez utóbbit meglehetősen ritkának tartotta a pókász társadalom, hiszen alig pár *S. unicolor* példány volt ismert (Szlovákia és Magyarország területéről). Ráadásul a faj nőtényéről azt gondolták, hogy ismeretlen. Egy recens tanulmány szerint úgy tűnik, ahogyan azt korábban mi is sejtettük, hogy az eddig a *S. zebraneus* faj aspecifikus nőtényének tartott forma valójában a *S. unicolor* eleddig ismeretlen nőténye lehet. A fentiek tükrében célul tűztük ki, hogy hagyományos és molekuláris módszerekkel tisztázzuk az említett fajpár taxonómiai státuszát és Közép-európai elterjedésüket. Az első szerző gyűjteményéből származó *Salticus* egyedeket (közel 80 darab) megvizsgálva arra jutottunk, hogy Közép-Európában a *S. unicolor* sokkalta gyakoribb lehet, mint a *S. zebraneus*. A molekuláris vizsgálatok előzetes eredményei megerősítik a szóban forgó recens tanulmány megállapításait a fajpár vonatkozásában. A nemzetközi adatbázisokban elérhető „*S. zebraneus*” szekvenciák egyértelműen két fajra különülnek el. A fajok pontos földrajzi elterjedésének meghatározásához további egyedek vizsgálata szükséges, mert feltehetően az eddig, az irodalomban közölt *S. zebraneus* adatok jelentős része valójában a *S. unicolor* fajhoz tartozhat.

Vizsgálatainkat az NKFI (K112743) támogatta.

A Dél-Alföld természetes és természetközeli élőhelyeinek pókfaunája

Gallé-Szpisjak Nikolett, Gallé Róbert*

Ökológiai Kutatóközpont, Táj és Természetvédelmi Ökológiai Kutatócsoport, 2163 Vácrátót, Alkotmány út 2-4.

Magyarország Dél-keleti részének pókfauna nem tekinthető jól feltártnak. Az ezredforduló előtt kifejezetten a régió pókfaunáját feltáró vizsgálatok ritkák voltak. A XX. század első feléből csak szórványosak a pókokra vonatkozó adatok, a század második felében a Kiskunsági (Loksa I.: The Fauna of the Kiskunság National Park 2. kötet) és a Kőrös-Maros (Szita É., Samu F., Bleicher K., Botos E.: Crisicum folyóirat 1-2 száma, Acta Phytopathol Hung.) Nemzeti Parkok fauna-felmérése során születtek az első átfogó tanulmányok. Ezeket elsősorban a Kiskunság területén született szakdolgozatok egészítették ki (pl. Vajda Z., Kerekes I. később Bali L.).

Jelen előadásunk célja áttekinteni a 2000 után született vizsgálataink pókfaunisztikai adatait. Fajlistánkban szereplő pókfajokat természetes vagy természetközeli élőhelyeken gyűjtöttük, így elsősorban a régióra jellemző erdőssztyepeken, homoki gyepeken, idős, természetes faállományú erdőkben, csatornákat, földutakat szegélyező gyepsávokban, hullámtéri és mentett ártéri erdőkben, szikes gyepeken. Több mint 130 000 ivarérett pók adata alapján a pókfauna legalább 440 fajból áll, köztük néhány ritka, faunisztai szempontból érdekes faj, így *Drassyllus sur* Tuneva & Eyunin, 2003, *Xysticus lendli* Kulczyński, 1897, *Sernokorba* sp.

Adatok a kis álkaszáspók [*Pholcus opilionoides* (Schrank, 1781)] biológiájához (Araneae: Pholcidae)

Kovács Gábor¹, Szinetár Csaba²

¹6724 Szeged, Londoni Krt. 1., E-mail: gabor.kovacs.arachnida@gmail.com

²ELTE Savaria Biológia Tanszék, 9700 Szombathely, Károlyi G. tér 4., E-mail: szcsaba.bdtf@gmail.com

Jelen előadásunkban bemutatjuk a kis álkaszáspók [*Pholcus opilionoides* (Schrank, 1781)] biológiájának megismerésére irányuló vizsgálataink eddigi eredményeit. A 2018-ban Szegeden megkezdett munkánk során új lelőhelyadatként a fajt Telkibányáról és Vácról is kimutattuk. A viselkedés,- és szaporodásbiológiai adatgyűjtést a lehetséges élőhelyeken, valamint párhuzamos laboratóriumi vizsgálatokkal végeztük. Előadásunk elkészültéig 63 (6 ♂, 38 ♀, 19 fiatal) példányt tanulmányoztunk. A szemrevételezéses vizsgálatokon túl léghőmérsékleti értékek is rögzítésre kerültek. A releváns megfigyelésekről fotódokumentációt és rövid mozgókép felvételeket is készítettünk. A kis álkaszáspókok élőhely-választásukat tekintve 5 lehetséges habitatot preferálnak: sziklafalak rései (i), emberi építmények (ii), szabadban heverő sziklák alatt (iii), faodvakban (iv), illetve cserjéken/bokrokon (v). Alacsony teherbírású, enyhén boltozatos kialakítású hálójukban a táplálékállatok maradványait, illetve a levedlett kültakarókat is gyakran megtalálhatjuk. Szövedékükbe a nagy álkaszáspókhöz [*Pholcus phalangoides* (Fuesslin, 1775)] hasonlóan szabálytalan szerkezetű, („rongyos”) szakaszokat is beépítenek. Pihenő,- táplálkozó és peterakó helyüket a márványos álkaszáspóknál [*Holocnemus pluchei* (Scopoli, 1763)] megfigyelthez hasonló, apró, sűrűbben szőtt, harangszerű szövedékkel határolják el a háló többi részétől. Jellemző környezeti igényeiket illetően ez utóbbi álkaszás fajjal együtt kerülhetnek elő. A törpepókok közül leggyakrabban a háromszöges faggyúpókkal [*Steatoda triangulosa* (Walckenaer, 1802)] és az üvegházi törpepókkal [*Parasteatoda tepidariorum* (C. L. Koch, 1841)] azonos élőhelyen találjuk. A kis álkaszáspókok alkonyatkor megélnéknél, majd sötétedéskor a háló alsóbb részében varakoznak zsákmányukra. Többnyire apró, könnyű, röpképes rovarokat (szúnyogok, különféle molyfajok, kisebb poloskák) fognak, néha azonban pókokat is zsákmányolnak. Egy gyötrő szúnyog (*Aedes vexans*) kiszívása megközelítőleg 5 órát vesz igénybe. Hálójuk maximális teherbírása legfeljebb a házi légy

(*Musca domestica*) eseti elfogását teszi lehetővé számukra. A faj a törpepókokhoz (Theridiidae) hasonló elven működő, aljzathoz erősített függőleges fonalakkal is zsákmányolhat. Az elvétett célt csak rövid ideig keresgéli, 1 perc elteltével visszatérnek a hálófedezőbe. Munkánk során korábban elpusztult rovarokkal való táplálkozást is megfigyelhettünk. Az általunk eddigiekben vizsgált álkaszaspók fajokkal összehasonlítva, ez a faj a leginkább fotoszenzibilis: hirtelen fényhatásra (ld. villanófény) azonnal menekülni kezd. A téli időszakot tekintve a kis álkaszaspók fagyvédett helyekre húzódnak, hálójuk decemberre kiürülnek, és legközelebb csak a következő év áprilisának elején népesülnek be újra. Május közepén a hímek felkeresik párjukat, majd a gyakran „viharos” kopulációt követően a nőstények májustól-októberig raknak petéket. Nem túl szapora faj, az átlagos utódszám 20 körül mozog. Megfigyeléseink szerint az anyapókok a levetett peteburkokat, sőt még a kikelt kispókokat is elfogyaszthatják. 28 °C-on tartva a kispókok 1. vedlésére a petékből történt kikelésüket követő 3. napon kerül sor ($N=4$), és az anyapók hálóját általában még aznap el is hagyják.

Őrizni vagy nem őrizni? Ha őrzi, akkor mi vagy ki ellen?

A nőstény *Meta menardi* (barlangi keresztspók) kapcsolata a petecsomójával

Szabó Géza

2092, Budakeszi, Erdő u. 122, E-mail: SzG.B.Kv@gmail.com

Az általánosan elfogadott nézet (Hörweg, 2011), és a saját megfigyeléseim szerint a *Meta menardi* őrzi a petecsomóját. Azonban Bee, Oxford, & Smith (2017) szerint a barlangi keresztspók soha nincs jelen a petecsomóján. A petecsomóban levő peték értékes, és könnyen megszerezhető táplálékot jelenthetnek számos ragadozónak, élősködőnek. A petecsomó őrzése és védelme ennek megfelelően evolúciós előnyt jelenthet az anya génjei számára. Bee, Oxford, & Smith (2017) nemrepresentatív összeállítás szerint 27 pókfaj nősténye jelen van a petecsomón, 7 pókfajé néha, míg 11 pókfaj nősténye soha nincs jelen a petecsomón. Egyes pókfajok, például a farkaspókok, a petecsomóikat állandóan magukkal viszik. Mások, például a törpepókok, petecsomóikat térhálóikban helyezik el. Vannak olyan fajok, például a dajkapókok, ahol az anya a petékkal, majd a pókocskákkal együtt tartózkodik egy rejtkehelyen. A *M. menardi* alkalmazkodott a barlangi élőhelyhez. A barlangi élőhely a korábbi élősködők és ragadozók elől búvóhelyet jelent. De nem mind ellen. Egyes púposlégy (*Phorid sp.*) élősködők ellen leginkább a petecsomó szövetéke - a külső sűrűszövésű héj és a belső laza szöveték - alkalmas védekezésre, az anya valószínűleg még magát is nehezen tudná megvédeni egy támadás ellen. Akkor mégis mi, vagy ki ellen védené a petéit? A fizikai hatások (pl.: árvíz) ellen a nőstény nem tud védekezni. Új ragadozók jelentek volna meg a barlangban? Megfigyeltem, hogy egyes barlangokban a *M. menardik*nak vannak kedvenc tartózkodási helyeik, és vannak olyan helyek, ahol soha nem tartózkodnak, bár emberi szemmel nézve a kedvelt és a nem kedvelt helyek közt nincs különbség. Az általam sokat figyelt Kápolna-barlangban vannak kedvenc petecsomó helyek is. Ezekben a helyeken az előző évi üres petecsomót soha nem találtam meg. Az előbbi megfigyelések alapján felvetem, hogy a legalkalmasabb helyre tett petecsomót a fajtárs nőstényektől védik. A felvetést meg kell próbálni kísérletileg igazolni. Beszámolok még két folyamatban levő – ez ideig sikertelen – kísérletről. Mindkét esetben pókokat keresek a szabadban. A egyik kísérletben *M. menardi* pókocskákat – 2., illetve 3. lárvaállapotú pókok – keresek. A másik kísérletben a *Kriptonestikus eremita* faj egyedeit keresem, ugyancsak a szabadban.

Tanösvény hatása a pókközösségek szerkezetére tőzeglápban

Urák István, Zsigmond Andreea-Rebeka, Könczey Boróka

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Környezettudomány Tanszék, 400193 Kolozsvár, Tordai u., 4 sz., Románia, e-mail: urakistvan@gmail.com

A tőzeglápok különleges vizes élőhelyek, amelyekre jellemző a nagy mennyiségű, növényi eredetű holt szerves anyag felhalmozódása, az alacsony pH, kevés ásványi anyag jelenléte. Ezeknek a sajátos körülményeknek köszönhetően élőviláguk is különleges. Románia legnagyobb tőzeglápjja, a Poiana Stampei-tőzegláp (694,6 ha), amely a Keleti-Kárpátok északi részén, a Kelemen-havasok Nemzeti Park észak-nyugati sarkában, a Dorna-völgyében található Natura 2000-es védett terület (ROSCI0247) és nemzetközi jelentőségű vizes élőhely (Ramsar Site no. 2003). Területét átszeli egy közel 1 km hosszú tanösvény (deszkapalló), amelyet 2020-ban teljes hosszában felújítottak. Célul tűztük ki, hogy megvizsgáljuk ennek a tájidegen építménynek a pókközösségek szerkezetére gyakorolt hatását. A mintavétel talajcspadákkal és egyeléssel (kézi gyűjtés) történt május 10-24 közötti időszakban. Összesen 353 pókot gyűjtöttünk és 38 pókfajt mutattunk ki 13 családból, melyek közül az *Anguliphantes tripartitus* (Miller & Svatoň, 1978) első alkalommal, a *Zora distincta* Kulczyński, 1915 pedig második alkalommal kerül említésre Románia pókfaunájában, miután első alkalommal is innen lett kimutatva egy előzetes felmérés során. Összehasonlítottuk külön-külön az élőhelyek pókfaunáját: az erdeifenyvesben három faj csak a kontroll területen jelent meg és hat faj csak a palló alatt, míg a lucfenyvesben két faj a kontroll területen és másik kettő csak a palló alatt. Négy olyan pókfajt azonosítottunk, amelyek mindkét erdőtípus esetében kizárólag a kontroll területeken jelentek meg, és egy pókfajt (*Nusoncus nasutus*), amely kizárólag a palló alatt volt jelen, ott viszont nagy egyedszámban. A nemmetrikus sokdimenziós skálázás (NMDS) is szemlélteti, hogy fajösszetételük alapján a kontroll- és a palló között jelentős eltérés van. Indikátorfaj analízissel három indikátorfajt mutattunk ki az erdeifenyves pallóra, egy közös indikátorfajt mindkét erdőtípusban a pallóra, és egy indikátorfajt a két kontroll területre és az erdeifenyves pallóra. Kutatásunk eredményei bizonyítják, hogy a Poiana Stampei-tőzeglápban kiépített palló hatással van a pókközösségek összetételére: vannak olyan pókfajok, melyek a palló közelében nem fordulnak elő, csak a kontroll területeken, és vannak fajok, melyek kizárólag csak a palló alatt és a palló közvetlen közelében fordulnak elő.

A kutatást a Balassi Bálint – Ösztöndíjprogram, Klebelsberg Kuno Tehetséggondozó Ösztöndíj támogatta.

Újabb adatok a *Thyene imperialis* (Rossi, 1846) biológiájához Marokkóban

Gál János¹, Kovács Gábor²

¹Állatorvostudományi Egyetem, Egzotikusállat és Vadegészségügyi Tanszék, 1078-Budapest, István u. 2., E-mail: Gal.Janos@univet.hu

²6724 Szeged, Londoni Krt. 1., E-mail: gabor.kovacs.arachnida@gmail.com

A *Thyene imperialis* a mediterrán régió, Kelet-Afrika, India, Indonézia és Kína területén előforduló, nagyobb termetű, de karcsú megjelenésű ugrópókok közé tartozik 5-6,5 mm-es testhosszával. Marokkói előfordulásáról ez ideig nem találtunk adatokat, így az általunk Sidi Allal el Bahraoui mellett fogott pók első megfigyelésnek számít a régióban. Az első megtalálást követően egy éven keresztül (2012-2013.) Marokkóban adatokat gyűjtöttünk a faj élőhely preferenciájával kapcsolatosan. Ennek során 65 esetben jegyeztük fel a pók megtalálásának a helyén az élőhely típusát. Leggyakrabban (22 %) vízparti lágyszárú vegetációban találtuk meg, míg 18 %-os gyakorisággal ligetes paratölgy erdő aljnövényzetében fogtunk példányokat. 17-17 %-os gyakorisággal kertek dísznövényei, illetve állattartó telepek épületének fala és a szegélyben levő növényzete adott otthont a póknak. Mezőgazdasági művelés alá vont területeken is lehetett találkozni (13 %) a fajjal, de a városi épületek fala és a szegélyben levő növényzet (9 %) és a Marokkóban sokféle kialakított kaktuszokból álló sövény (4 %) is otthont adott nekik.

A pók táplálkozásbiológiájával kapcsolatosan nem rendelkezünk átfogó megfigyelési adatokkal, de egy ízben észleltük, hogy egy leander virágzatában *Thomisus onustus*-t zsákmányolt. Ez a megfigyelésünk más közleményekben közölt adatokkal, miszerint a *T. imperialis* pókokat is zsákmányolhat, egybe esik. Vizsgálatunk alatt láttuk, hogy Marokkóban a faj szaporodási időszaka nyár közepére-végére esik, amikor a nőstény lehulló, összehajló falevelek vagy más száradó növényi részekben, alagútszerűen szövi meg petezsákját, amibe vajsárga peték kerülnek. Munkánk során adatokat gyűjtöttünk a petezsákok elhelyezkedésével kapcsolatosan is, ami alatt 27 esetet jegyeztünk fel. Ezt elemezve látható volt, hogy a nőstények előszeretettel (46 %) készítették el a petéket védelmező petezsákjaikat fákról lehulló, száradó és így csőszerűen összesodródó levelekbe. Itt dominánsan a paratölgy leveleiben találtuk meg a petezsákokat, szinte kivétel nélkül a petéit őrző nőstényt is. A pókok 36 %-os gyakorisággal egyszikű növények összesodródó levele által alkotott alagútban és esetenként ezeknek a növényeknek a bugavirágzatába (18 %) rakták petéiket és készítették el az azokat védelmező szövedéküket.

A XX. Magyar Pókász Találkozó szakmai résztvevői

Dudás György: dudasgyz@gmail.com

Keresztes Balázs: keresztesbalazs74@gmail.com

Gallé Róbert: galle.robert@gmail.com

Gallé Szpisjak Nikolett: szpisjak.n@gmail.com

Gál János: Gal.Janos@univet.hu

Kovács Gábor: gabor.kovacs.arachnida@gmail.com

Kovács Péter: kovacsp@locart.hu

Mezőfi László: mezofilaszlo@gmail.com

Prazsák István: prazsak.istvan@gmail.com

Samu Ferenc: feri.samu@gmail.com

Szabó Géza: SzG.B.Kv@gmail.com

Szinetár Csaba: szcsaba.bdtf@gmail.com

Szűts Tamás: tszuts@gmail.com

Urák István: urakistvan@gmail.com

Zalai Béla: zalai.bela@gmail.com